

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6, а согласно со член 6 став 2 и член 22 став 7 од Законот за Народната банка на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16 и 83/18 и („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 110/21 и 74/24), Советот на Народната банка на Република Северна Македонија донесе

О Д Л У К А

за условите и начинот на одобрување на ликвидносна поддршка во исклучителни околности

I. Општи одредби

1. Со оваа одлука, Народната банка на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) ги пропишува условите и начинот на одобрување на ликвидносната поддршка во исклучителни околности за банка во Република Северна Македонија, видовите инструменти за обезбедување на ликвидносната поддршка и активностите на Народната банка за управување со ризиците од одобрената ликвидносна поддршка.

II. Услови за одобрување ликвидносна поддршка во исклучителни околности

2. Ликвидносната поддршка во исклучителни околности се одобрува за подобрување на ликвидноста на банка, заради одржување на стабилноста на финансискиот систем.

3. Ликвидносна поддршка во исклучителни околности може да користат банки коишто имаат обврска за задолжителна резерва и се учесници во МИПС.

Ликвидносната поддршка во исклучителни околности ѝ се одобрува на банка којашто според оцената на Народната банка е солвентна и одржлива, а којашто не е во можност да ја обезбеди ликвидноста преку други извори, има соодветен акциски план со мерки, прифатени од Извршниот одбор на Народната банка, што ќе ги преземе за надминување на привремените тешкотии со ликвидноста и има соодветно обезбедување.

4. За потребите на одобрување ликвидносна поддршка во исклучителни околности, банката се смета за солвентна доколку исполнува стапка на адекватност на капиталот од најмалку 8% или доколку за банката чијашто стапка на адекватност на капиталот е пониска од 8%, но не пониска од 2%, постојат веродостојни изгледи за нејзина докапитализација врз основа на што може оправдано да се очекува дека банката ќе ја исполни стапката на адекватност на капиталот од 8% во рок од 6 месеци од поднесување на барањето.

5. За потребите на одобрување ликвидносна поддршка во исклучителни околности, банката се смета за одржлива доколку нејзиниот деловен модел, оценет во согласност со последниот утврден севкупен профил на ризик на банката, овозможува профитабилно работење на среден рок.

6. Ликвидносната поддршка во исклучителни околности е привремена и

банките може да ја користат на краткорочна основа до шест месеци. По истекот на првите шест месеци, банката може да користи ликвидносна поддршка во исклучителни околности најмногу уште шест месеци, така што максималното времетраење на користењето на ликвидносна поддршка од страна на банката изнесува дванаесет месеци.

Во рамките на максималното времетраење на користењето на ликвидносна поддршка во исклучителни околности од ставот 1 на оваа точка, ликвидносна поддршка во исклучителни околности се остварува преку одобрување обезбедени кредити на пократок рок, коишто може да се користат во повеќе наврати при што се постапува во согласност со глава III од оваа одлука.

7. Ликвидносна поддршка во исклучителни околности по правило се одобрува во денари.

По исклучок од ставот 1 на оваа точка, доколку банката има потреба за финансирање во странска валута и нема можност да обезбеди девизни средства преку девизниот пазар, ликвидносна поддршка во исклучителни околности може да се одобри и во странска валута, само во евра.

8. За одобрената ликвидносна поддршка во исклучителни околности, независно од валутата во којашто е одобрена, Народната банка наплаќа камата по каматна стапка којашто се добива со додавање три процентни поени на каматната стапка на расположливите кредити преку ноќ кај Народната банка, којашто е важечка во моментот на одобрување на ликвидносна поддршка во исклучителни околности.

III. Начин на одобрување на ликвидносна поддршка во исклучителни околности

9. Банката поднесува барање до Извршниот одбор на Народната банка за користење ликвидносна поддршка во исклучителни околности, коешто содржи:

- опис на причините коишто довеле до потребата за користење ликвидносна поддршка во исклучителни околности;
- потребен износ на ликвидносна поддршка во исклучителни околности;
- процена за максималното потребно време за користење ликвидносна поддршка во исклучителни околности од Народната банка;
- листа на сите средства со коишто располага банката и соодветна документација за потврда на сопственоста;
- изјава од Управниот одбор дека банката претходно ги има искористено сите други достапни извори на ликвидност, вклучително и можноста за финансирање од матичната банка, доколку тоа е применливо;
- изјава од Управниот одбор дека банката нема можност да обезбеди девизни средства преку девизниот пазар, во случаите од точка 7 став 2 на оваа одлука;
- акциски план и проекции со мерки што ќе ги преземе банката за надминување на привремените ликвидносни проблеми и проектиран биланс на состојба и показатели за следење на ликвидносна поддршка во исклучителни околности, во согласност образецот бр. 1 којшто е составен дел на оваа одлука. Во планот да се даде детален опис/објаснување по квартали за начинот на надминување на ликвидносни проблеми, особено земајќи ги предвид планот за движење на сопствените средства, планот за кредитирање, дивидендната политика, плановите за раст на депозитите и стратегијата за задржување и привлекување нови депоненти, политиката за

воспоставување и следење на обезбедувањето и

- проекција на каматните приходи и расходи, како и на финансискиот резултат за следните 12 месеци.

Извршниот одбор на Народната банка може да побара и други, дополнителни податоци од банката, заради процена на нејзината финансиска состојба.

10. Извршниот одбор на Народната банка одлучува за одобрување или неодобрување на барањето за ликвидносна поддршка во исклучителни околности. Во случај на одобрување, Извршниот одбор одлучува за износот на кредитот за ликвидносна поддршка во исклучителни околности којшто ќе ѝ се одобри на банка, рокот на достасување на кредитот за ликвидносна поддршка и инструментите за обезбедување на ликвидносната поддршка.

Извршниот одбор на Народната банка ја донесува одлуката од ставот 1 на оваа точка, врз основа на процената за исполнувањето на условите од страна на банката за одобрување ликвидносна поддршка во исклучителни околности, акцискиот план со мерки доставен од страна на банката и процената за ефектите од одобрувањето или неодобрувањето врз стабилноста на финансискиот систем.

Одобрувањето на ликвидносната поддршка од страна на Извршниот одбор може да биде проследено со дополнителни услови за банката коишто ќе бидат утврдени со договорот за одобрување на ликвидносната поддршка во исклучителни околности од точката 11 од оваа одлука.

11. Врз основа на одлуката на Извршниот одбор од точка 10 од оваа одлука, Народната банка и банката склучуваат договор за одобрување ликвидносна поддршка во исклучителни околности (во натамошниот текст: Договорот), со којшто ги регулираат меѓусебните права и обврски.

Со Договорот се регулираат и инструментите за обезбедување коишто банката треба да ги пренесе во корист на Народната банка.

Сите трошоци коишто ќе настанат во текот на постапката за одобрување и обезбедување ликвидносна поддршка во исклучителни околности и при нејзиното извршување паѓаат на товар на банката.

12. Народната банка ги исплаќа средствата од одобрената ликвидносна поддршка во исклучителни околности откако банката ќе ги пренесе инструментите за обезбедување во корист на Народната банка.

13. Банката е должна да ѝ доставува на Народната банка дневен извештај за ликвидносните текови, во согласност со образецот бр. 2 – Образец за следење на ликвидноста на банка којашто користи ликвидносна поддршка во исклучителни околности, којшто е составен дел на оваа одлука.

Банката е должна да го доставува извештајот за исполнувањето на мерките од акцискиот план од точката 9 став 1 алинеја 7 од оваа одлука, заедно со другите неопходни податоци за исполнувањето на обврските врз основа на Договорот од точката 11, најмалку еднаш неделно или почесто, на барање на Народната банка.

14. Во случај на неисполнување на некоја од обврските утврдени со Договорот од точка 11 на оваа одлука од страна на банката, Народната банка има право веднаш да го раскине Договорот и да започне со извршување на инструментите за обезбедување на побарувањата врз основа на одобрената ликвидносна поддршка.

На денот на прекинувањето на ликвидносната поддршка, достасуваат за наплата сите ненамирени обврски коишто банката ги должи или ќе ги должи (недостасана камата до денот на раскинувањето) врз основа на тој договор.

15. Пред денот на достасувањето на кредитот за ликвидносна поддршка во исклучителни околности, банката може да побара промени на договорните услови на претходно одобрениот кредит за ликвидносна поддршка во исклучителни околности. Барањето се доставува до Извршниот одбор заедно со документација предвидена во точка 9 од оваа одлука, доколку има промени во претходно доставената документација.

Народната банка може да побара и други податоци и информации и дополнителна документација од банката.

Извршниот одбор одлучува врз основа на барањето на банката за промени на договорните услови на ликвидносната поддршка во исклучителни околности.

За сите промени на договорните услови на ликвидносната поддршка во исклучителни околности, Народната банка и банката склучуваат анекс кон Договорот.

16. На денот на достасувањето на кредитот за ликвидносна поддршка во исклучителни околности, банката е должна да ѝ го врати одобрениот износ на ликвидносна поддршка на Народната банка, заедно со каматата.

Банката може да го врати кредитот за ликвидносна поддршка во исклучителни околности и пред рокот на достасување, за што писмено ја известува Народната банка.

17. Доколку на денот на достасувањето или прекинувањето на ликвидносната поддршка, банката не ги исполнува или делумно ги исполнува обврските коишто произлегуваат од Договорот од точката 11 од оваа одлука и анексите кон него, Народната банка пресметува и наплаќа законска казнена камата и ќе ги започне активностите за извршување на инструментите за обезбедување од точката 18 од оваа одлука.

IV. Инструменти за обезбедување и активности за управување со ризиците од одобрената ликвидносна поддршка во исклучителни околности

18. Инструментите за обезбедување на ликвидносната поддршка во исклучителни околности коишто ги прифаќа Народната банка се должнички хартии од вредност, девизи, побарувања на банката од Народната банка, побарувања на банката од клиенти и други средства коишто Народната банка ќе ги оцени за прифатливи.

Извршниот одбор на Народната банка оценува кои инструменти ќе ги прифати за обезбедување на ликвидносната поддршка од листата на средства од точката 9 став 1 алинеја 4 на оваа одлука.

Извршниот одбор ја врши оцената на прифатливоста на инструментите за обезбедување на ликвидносната поддршка во исклучителни околности од став 2 од оваа точка, врз основа на критериумите пропишани од страна на Советот на Народната банка со интерен акт.

Преостанатиот рок на достасување на инструментите за обезбедување

треба да биде подолг од рокот на достасување на ликвидносната поддршка во исклучителни околности.

19. Износот на одобрена ликвидносна поддршка во исклучителни околности е понизок од вредноста на инструментите коишто се користат за обезбедување, во согласност со процените на Народната банка за ризиците коишто произлегуваат од одобрената ликвидносна поддршка.

За времетраењето на користењето на ликвидносната поддршка во исклучителни околности, Народната банка редовно ја следи вредноста на инструментите за обезбедување и има право да побара дополнително покритеие во парични средства и/или во соодветни инструменти за обезбедување.

20. Со цел да се одржи стабилноста на финансискиот систем, во случаите предвидени во членот 22 став 4 од Законот за Народната банка на Република Северна Македонија, Извршниот одбор на Народната банка може да ѝ одобри на банка ликвидносна поддршка во исклучителни околности врз основа на гаранција обезбедена од Владата на Република Северна Македонија.

Гаранцијата од Владата на Република Северна Македонија треба да се однесува на износот на ликвидносната поддршка во исклучителни околности, вклучително и каматата за периодот на користење ликвидносна поддршка.

V. Завршни одредби

21. Со влегувањето во сила на оваа одлука, престанува да важи Одлуката за кредитот во крајна инстанца („Службен весник на Република Македонија“ бр. 74/15).

22. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 02-34557/5
9 октомври 2024
година Скопје

Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка на
Република Северна Македонија
д-р Анита Ангеловска-Бежоска

Образец бр. 1 – Проектиран биланс на состојба и показатели за следење на ликвидносната поддршка во исклучителни околности

Проектиран биланс на состојба и показатели за следење на кредитот за ликвидносната поддршка во исклучителни околности						
	Почетна состојба	состојба на крај на месецот кога е поднесено барањето	квартал 1	квартал 2	квартал 3	квартал 4
АКТИВА						
Готовина во благајна						
Парични средства кај НБ (вклучувајќи ги и депозитите кај НБ)						
Хартии од вредност издадени од НБ						
Хартии од вредност издадени или гарантирани од Државата						
со преостаната рочност до 3 месеци						
со преостаната рочност од 3 месеци до 1 година						
со преостаната рочност од 1 до 3 години						
со преостаната рочност од 3 до 10 години						
со преостаната рочност над 10 години						
Хартии од вредност издадени од кој било друг орган на државната власт, јавни претпријатија и јавни установи, трговски друштва основани од Државата или во кои Државата е доминантен сопственик, органите на општините во Државата, општините на Градот Скопје и Градот Скопје						
со преостаната рочност до 3 месеци						
со преостаната рочност од 3 месеци до 1 година						
со преостаната рочност од 1 до 3 години						
со преостаната рочност од 3 до 10 години						
со преостаната рочност над 10 години						
хартии од вредност издадени од други централни влади, јавни институции во други земји, локална самоуправа и регионална власт на други земји, мултилатерални развојни банки и меѓународни организации						
со преостаната рочност до 3 месеци						
со преостаната рочност од 3 месеци до 1 година						
со преостаната рочност од 1 до 3 години						
со преостаната рочност од 3 до 10 години						
со преостаната рочност над 10 години						
Други должнички хартии од вредност, сопственички инструменти и деривативи						
Пласмани во банки						
Кредити на нефинансиски субјекти						
кредити на претпријатија						
кредити на домаќинства						
кредити на останати субјекти						
Побарувања по основ на даноци						
Останати побарувања						
Нематеријални средства						
Материјални средства						
Преземени средства од ненаплатени побарувања						
ПАСИВА						
Депозити на финансиски друштва						
депозити по видување						
краткорочни депозити						
долгорочни депозити						
Депозити на нефинансиски субјекти						
депозити на претпријатија						
депозити на домаќинства						
депозити на останати субјекти						
депозити по видување						
краткорочни депозити						
долгорочни депозити						
осигурени депозити						
неосигурени депозити						
Обврски по кредити						
покриени кредити						
непокриени кредити						
Издадени должнички инструменти						
Субординирани и хибридни инструменти						
Обврски по основ на даноци						
Деривативи и останати финансиски обврски						
Посебна и резерва и останати резервирања						
Капитал и резерви						
Потреба од финансирање од НБ						
обврски кон НБ по основ на инструментите на монетарна политика						
кредит за ликвидносната поддршка во исклучителни околности (ELA)						
Расположлив колатерал по примена на коефициентите на покрите (haircuts)						
обврски кон НБ по основ на инструментите на монетарна политика						
кредит за ликвидносната поддршка во исклучителни околности (ELA)						
Обврска за ЗР (reserve requirement)						
Потреба од финансирање од НБ (% вкупна актива)						
обврски кон НБ по основ на инструментите на монетарна политика (% од вкупна актива)						
кредит за ликвидносната поддршка во исклучителни околности (ELA) (% од вкупна актива)						
Вкупна висококвалитетна ликвидна актива (ВКЛА)						
Актива пондерирана според ризици (АПР)						
Стапка на адекватност (САК)						
Стапка на покриеност со ликвидност						

Образец бр. 2 – Образец за следење на ликвидноста на банка којашто користи ликвидносна поддршка во исклучителни околности

Образец за следење на ликвидноста на банка која користи ликвидносна поддршка во исклучителни околности									
					Позиции во билансот на банката кои достасуваат во следните 30 дена				
на дневна основа	Ликвидна актива	валута	состојба во милиони		кредити				
		денари			датум на достасување	износ	назив на клиент	каматна стапка	
		евро							
		УСД							
		останати валути							
					Вкупно				
	нето текови во претходниот работен ден	депозити на правни лица			позајмици				
		депозити на домаќинства			датум на достасување	износ	назив на позајмувачот	каматна стапка	обезбедување
		вкупни депозити							обезбедени
		меѓубанкарски позајмици							необезбедени
		кредити							валутен своп
		останати			Вкупно				
образложенија (особено во случаи на значителни и/или невообичаени нето парични текови)		вкупни нето ликвидни текови			достасување на должнички хартии од вредност				
					датум на достасување	износ	издавач	категирија	
секоја недела	очекувани текови за следните 7 дена	депозити на правни лица						Народна банка	
		депозити на домаќинства						Држава	
		вкупни депозити						бани	
		меѓубанкарски позајмици						нефинансиски правни лица	
		кредити						останати	
		останати			Вкупно				
		вкупни нето ликвидни текови			издадени должнички хартии од вредност				
образложенија (особено во случаи на значителни и/или невообичаени нето парични текови)					датум на достасување	износ	купувач	категирија	
								обврсница	
								покривна обврсница	
								останати инструменти	
					Вкупно				
					образложенија (особено долгу има информација за пролонгирање на кредитите/позајмиците/рокот на достасување на XB)				